

Selçuk Üniversitesi Ö rencilerinin Cinsel Yolla Bula an Hastalıklar Konusundaki Bilgileri

Gökçe DEM R¹, Tahir Kemal AH N²

ÖZET

Ara tırma, Selçuk Üniversitesi ö rencilerinin cinsel yolla bula an hastalıklar (CYBH) konusunda bilgi düzeylerinin incelenmesi amacıyla tanımlayıcı nitelikte yapılmı tır. Çalı ma, 2005-2006 e tim-ö retim yılı güz döneminde Konya Selçuk Üniversitesi Tıp Fakültesi, Di Hekimli i Fakültesi, Sa lık Yüksekokulu, Hukuk Fakültesi, E tim Fakültesi, Mesleki E tim Fakültesi son sınıflarına devam etmekte olan ö rencilerden tabakalı örnekleme yöntemi ile belirlenen 501 ö renci alınmı tır. Veriler, gerekli izinler alındıktan sonra gönüllü ö rencilerden gözlem altında anket uygulama yöntemiyle toplanmı tır. Çalı ma sonucuna göre ö renciler CYBH'dan isim olarak en yüksek oranda AIDS'i bildiklerini belirtmi lerdir. Ö rencilerin büyük ço unlu u (%70.1) cinsel konularla ilgili bilgilerde kendilerini yetersiz hissettiklerini ve bu konuda e tim almak istediklerini ifade etmi lerdir. Ara tırma bulgularına göre üniversite ö rencilerinin CYBH konusundaki bilgilerinin, bu konuda sa lıklı davranı lar sergileyebilmeleri için yetersiz oldukları sonucuna varılmı tır. **Anahtar Kelimeler:** Cinsel yolla bula an hastalık; ö renci sa lı ı; gençler.

Knowledge of Students of Selçuk University about Sexually Transmitted Infections

ABSTRACT

This research is performed in descriptive nature in order to determine of information the Selçuk University students on sexually transmitted diseases. Environment of the research is constituted by 2787 students in total who are attending the senior class in Selçuk University Faculty of Medicine, Faculty of Dentistry, School of Health, Faculty of Law and Faculty of Education during fall 2005-2006 academic years. Sampling 501 students were enrolled. Data was collected with the questionnaire application under observation method after obtaining required permissions. According to results of the study, students indicated they know AIDS namely among the other types of STDs with the highest rate. The vast majority of students 70.1% stated that they felt themselves insufficient about sex and requested training about this subject. According to the findings of this research, it is concluded that the students' information on STDs was insufficient to be able to exhibit sound behaviors about this subject.

Keywords: Sexually transmitted disease; student health; young.

G R

Adölesan, genel bir deyimle çocukluktan eri kinli e geçi dönemidir. Uluslararası tanımlamalarda delikanlılık ile aynı anlamda tutulan gençler "15 ile 25 ya arasındaki ö renim gören, hayatını kazanmak için çalı mayan ve ayrı bir konutu bulunmayan ki iler" olarak geçer. Delikanlılı ı, 12 ile 25 ya arasında duygu, dü ünçe, davranı ve tutumun geli me çabası ve fizyolojik, psikolojik de i me ile sosyal olgunlu a hazırlanma dönemi olarak tanımlamak mümkündür (1-4). Dünya Sa lık Örgütü (DSÖ)'ne göre, 10-19 ya arası dönem çocukluktan eri kinli e geçi olarak kabul edilen adölesan (ergenlik) dönem, 20-24 ya grubu gençlik dönemi ve 10-24 ya grubu ise genç insanlar olarak tanımlanmaktadır (5). Dünyada 15-24 ya ları arasında 1.6 milyar genç bulunmakta olup, dünya nüfusunun %20'sini olu turmaktadır. Türkiye'de de genç nüfus toplam nüfusun yakla ık %20'sini olu turmaktadır (6,7).

Ülke nüfusunun %20'sinin gençlerden olu ması, gençlerin oldukça hareketli ve cinsel özgür davranı lara açık olması, cinsel yolla bula an hastalıklar (CYBH) hakkında verilen bilgilerin yetersizli i, turizm sektörünün giderek geli mesi ve ili ki kurulan insanların artması, seks sektöründe çalı anlar ve bunlarla temasta bulunanlarda artı , ayrıca devlet denetimindeki genelevlerde kayıtlı hayat kadınlarının sa lık kontrollerinin düzenli olmaması ve hayat kadınları ile cinsel ili kide kondom kullanımının yetersizli i CYBH'a yakalanma riskini artırmaktadır (8,9).

¹ Ahi Evran Üniversitesi, Hem irelilik Bölümü

² Necmettin Erbakan Üniversitesi

* Bu çalı ma 10. Ulusal halk sa lı ı kongresinde (6-8 Eylül 2006 Van) poster bildiri olarak sunulmu tur.

Correspondence: Gökçe DEM R, gokce_demir@mynet.com

Tüm dünyada CYBH'in en çok 20-24 ya grupları arasında, daha sonra 15-19 ve 25-29 ya grupları arasında görüldü ü bildirilmi tir (10). DSÖ tahminlerine göre her yıl yakla ık 333 milyon yeni CYBH olgusu olu maktadır (11,12). Hastalıklardan Koruma ve Kontrol Merkezi (CDC)'nin verilerine göre, ABD'de 2002 yılı sonu itibariyle 13-19 ya arası AIDS'li sayısı 4528'dir. On üç on dokuz ya ları arasında AIDS'lilerin %50'sini erkek popülasyon olu tururken, bu oran 25 ya üzerinde %75 düzeylerine çıkmaktadır (11). Türkiye'de ise Sa lık Bakanlı ı Aralık 2005 verilerine göre 2254 HIV/AIDS hastası bulunmaktadır (13). Ülkemizde CYBH'in prevalansını gösteren çalı ma az sayıdadır. Zarakolu ve ark. (14), Ankara'da kayıtlı seks çalı anı kadınlarda *Neisseria gonorrhoeae* prevalansını %2.3 olarak bildirmi lerdir. A ağıdan ve ark. (15), üretriti olan 813 erkek hastada *C. trachomatis* prevalansını %15.7, 192 erkek hastada *Neisseria gonorrhoeae* prevalansını %9.4 olarak bildirmi lerdir. Ortaylı ve ark. (16), aile planlaması klini ine ba vuran kadınlarda yaptıkları çalı mada *C. Trachomatis* prevalansını %1.9, *T. Vaginalis* prevalansını %2.6 olarak bildirirken, hiç *N. gonorrhoeae* bildirmemi lerdir.

CYBH'in sık görüldü ü ya döneminin cinsel aktivite ile paralel oldu unu söyleyebiliriz. Gençlerin, bu dönemde CYBH konusunda yeterince bilgi sahibi olmamaları, do ru kaynaklardan bilgi almamaları ve birçok konuda yanlış bilgilenmeleri bu hastalıklarla mücadelede zorluklara neden olmaktadır (17). Ülkemizde yapılan çalı malarda ö rencilerin CYBH konusunda bilgilerinin yetersiz oldu u ve CYBH konusunda bilgi almak istedikleri belirlenmi tir (10,17,18). Erken dönemde gençlerin CYBH konusundaki bilgilerinin saptayıp ne tür hizmete gereksinimleri oldu unun saptanması, gençlerin CYBH konusunda e itilmesi ve bu hastalıkların önlenmesi var olan hastalıkların daha fazla probleme neden olmadan tedavi edilmeleri halk sa lı ı açısından önemlidir.

Çalı mamızda CYBH açısından büyük risk altında olan gençlerin CYBH ile ilgili bilgi düzeyinin incelenmesi amaçlanmı tir.

GEREÇ VE YÖNTEMLER

Bu ara tırma, Selçuk Üniversitesi ö rencilerinin CYBH konusundaki bilgi düzeylerini saptamak için tanımlayıcı nitelikte yapılmı tir. Ara tırmanın evrenini; 2005-2006 e itim-ö retim yılı güz döneminde Selçuk Üniversitesi'ne ba lı Tıp Fakültesi, Di Hekimli i Fakültesi, Sa lık Yüksekokulu, Hukuk Fakültesi, E itim Fakültesi ve Mesleki E itim Fakültelerinde ö renim gören 2787 son sınıf ö rencisi olu turmaktadır. Örneklem, evreni bilinen örneklem yöntemiyle belirlenmi tir. Literatürde adölesanların CYBH'ı bilme oranı ile bu çalı manın evreni göz önünde bulundurularak örneklem büyüklü ü 501 ö renci olarak belirlenmi tir (18). Okullar sa lıkla ilgili e itim alan ve almayan olarak iki ana gruba ayrılmı ve bu okullardaki ö renci sayısı dikkate alınarak tabakalı örneklem metodu uygulanmı tir. Buna göre sa lıkla ilgili okullardan 124, sa lık dı ı e itim veren okullardan ise 377 ö rencinin çalı maya alınmasına karar verilmi tir. Ara tırmada verileri toplamak amacıyla anket formu kullanılmı tir. Anket

formu, ara tırmacı tarafından ilgili literatür taranarak hazırlanmı tir (1-13). Anket formu toplam 25 sorudan olu maktaki olup, formda ö rencilere ili kin tanıtıcı sorular ve CYBH'a ili kin genel bilgilerini tespit etmeye yönelik sorular sorulmu tur.

Anket formunda yer alan soruların anla ılırlı mı saptamak için anket formu, Selçuk Üniversitesi Veteriner Fakültesi son sınıfta okuyan 30 ö renciye uygulanmı tir. Uygulama sonucunda anla ılmayan ya da yanlış anla ılan sorularda gerekli düzenlemeler yapılarak anket formu son halini almı tir.

Anket formu, 01/02/2006-01/03/2006 tarihleri arasında ara tırmacı tarafından uygulanmı tir. Fakülte/ Yüksekokul'dan ara tırmanın uygulanması için resmi izin alınmı tir. Anket formu, teorik ders bitiminde derse gelen ö rencilere ilgili ö retim üyesinden izin alınarak ve ara tırmanın amacı açıklanarak ara tırmaya katılmayı kabul eden ö rencilere, sınıf ortamında ve ara tırmacının gözlemi altında uygulanmı tir. Anket formu, ortalama 20 dakikada doldurulmu tur. Anket formu doldurulduktan sonra ö rencilere CYBH konusunda bilgi verilmi tir.

statistik Analiz

statistik analizler için SPSS 13.0 programı kullanılmı tir. Çalı madaki veriler frekans ve yüzde olarak belirtilmi tir. Kategorik de i kenler arasındaki ili kiler Pearson ki-kare testi ile belirlenmi tir. Anlamlılık düzeyi 0.05 olarak kabul edilmi tir.

BULGULAR

Ö rencilerin %66.9'u kız, %33.1'i erkektir ve ö rencilerin %98.2'si bekarıdır. Ö rencilerin %31.9'u yurttan, %41.9'u arkadaşlarıyla evde kalmaktadır. Ö rencilerin en uzun süre ya adı ı yerle im birimine bakıldı nda, %91.2'sinin kentsel bölgede ya amakta oldu u görülmektedir. Ö rencilerin %90.6'sı çekirdek aileye sahiptir. Ö rencilerin annelerinin %70.1'i ilkö retim mezunu olup, %86'sı çalı mamaktadır. Ö rencilerin babalarının %46.5'i yüksekö retim mezunu olup, %74.1'i ücretli bir i te çalı maktadır.

Tablo 1'de, üniversite ö rencilerinin CYBH hakkında verdi i bazı cevapların okul türüne göre da ılımı görülmektedir.

Ö rencilerden cinsel konularla ilgili bilgilerde kendilerini yeterli hissedenler sa lıkla ilgili olan okullarda %72.6, sa lıkla ilgili olmayan okullarda ise %15.9'dur. Cinsel konularla ilgili bilgilerde kendilerini yetersiz hisseden ö rencilerin oranı ise toplamda %70.1 olarak bulunmu tur (Tablo 1). Sa lıkla ilgili okullarda ö rencilerin kendilerini cinsel konularla ilgili bilgilerde yeterli hissedenlerin oranı, sa lıkla ilgili olmayan okullara göre istatistiksel olarak anlamlı derecede daha yüksek bulunmu tur ($p<0.05$).

Ö rencilerden CYBH konusunda e itim almak isteyenler sa lıkla ilgili olan okullarda %39.5, sa lıkla ilgili olmayan okullarda ise %70.3'tür. CYBH ile ilgili e itim almak istemeyen ö rencilerin oranı ise toplamda %37.3 olarak bulunmu tur (Tablo 1). Sa lıkla ilgili olmayan okullarda cinsel konularda e itim almak isteyen ö rencilerin oranları, sa lıkla ilgili olan okullara göre istatistiksel olarak anlamlı derecede daha yüksek bulunmu tur ($p<0.05$).

Ö rencilerin %71.2'si CYBH konusunda e itim almak

Tablo 1. Üniversite öğrencilerinin CYBH hakkında verdiği bazı cevapların okul türüne göre dağılımı

Özellikler	Okul				Toplam		P
	Sağlık		Sağlık Dışı				
Öğrencilerin CYBH hakkında bilgi düzeylerini yeterli hissetme durumu (n=501)	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	
Evet	90	72.6	60	15.9	150	29.9	<0.001
Hayır	34	27.4	317	84.1	351	70.1	
Öğrencilerin CYBH hakkında bilgi almak isteme durumu (n=501)							
Evet	49	39.5	265	70.3	314	62.7	<0.001
Hayır	75	60.5	112	29.7	187	37.3	
Öğrencilerin bilgi verilmesi gereken cinsel konulara yönelik görüşleri (n=184)							
Cinsel yolla bulaşan hastalıklar	14	38.9	117	79.1	131	71.2	
Aile planlaması	16	44.4	10	6.8	26	14.1	
Cinsellik	5	13.9	18	12.2	23	12.5	
Üreme sağlığı	1	2.8	3	2.0	4	2.2	

Tablo 2. Öğrencilerin CYBH adlarını bilme durumları

Bilinen CYBH ismi	Sayı	%
AIDS	468	40.8
Sifiliz	231	20.3
Hepatit	216	18.7
Gonore	181	15.7
HPV, şankroid, vajinit	49	4.5
Toplam*	1145	100

*Birden fazla cevap verme hakkı tanınmıştır.

istediklerini belirtmi tir. Bu oran sağlıklıyla ilgili okullarda %38.9 iken, sağlıklıyla ilgili olmayan okullarda %79.1'dir. Öğrencilerin %2.2'si üreme sağlıklı konusunda eğitim almak istediklerini belirtmi lerdir (Tablo1).

AIDS öğrenciler tarafından en fazla (%40.8) bilinen CYBH olmu tur. Bunu sırasıyla sifiliz (%20.3), hepatit (%18.7), gonore (%15.7) izlemi tir. En az bilinen CYBH'lar ise %4.5 oranında HPV, şankroid ve vajinit olmu tur (Tablo 2).

Tablo 3'de öğrencilerin CYBH belirtilerini bilme ve bilgi kaynaklarının cinsiyete göre dağılımı görülmektedir.

CYBH belirtisini dış cinsel organlarda yara olarak belirten kız öğrencilerin oranı %75, erkek öğrencilerin oranı %70.7, kasık ağrısı olarak belirten kız öğrencilerin oranı %43.5, erkek öğrencilerin oranı %50, adet düzensizliği olarak belirten kız öğrencilerin oranı %96.7, erkek öğrencilerin oranı %96.2, iktidarsızlık olarak belirten kız öğrencilerin oranı %87.4, erkek öğrencilerin oranı %88.8, dış cinsel organlarda kaıntı olarak belirten kız öğrencilerin oranı %66.7, erkek öğrencilerin oranı %70.3, kasıklarda şişlik olarak belirten kız öğrencilerin oranı %33.6, erkek öğrencilerin oranı ise %37'dir (Tablo 3). Cinsiyete göre

Tablo 3. Öğrencilerin CYBH belirtilerini bilme ve bilgi kaynaklarının cinsiyete göre dağılımı

CYBH belirtisi	Kız		Erkek		Toplam		P
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	
Dış cinsel organlarda yara	195	75.0	94	70.7	289	73.5	0.736
Kasık ağrısı	113	43.5	69	50.0	182	45.7	0.086
Adet düzensizliği	261	96.7	126	96.2	387	96.5	0.614
İktidarsızlık	187	87.4	103	88.8	290	87.9	0.184
Dış cinsel organlarda kaıntı	170	66.7	90	70.3	260	67.9	0.464
İdrar yapmada güçlük, idrar yaparken yanma	187	69.0	72	51.4	259	63.0	0.009
Kasıklarda şişlik	76	33.6	47	37.0	123	34.8	0.168
Akıntı	91	33.1	69	50.7	160	38.9	0.001
Öğrencilerin CYBH konusundaki bilgi kaynakları (n=501)							
Radyo TV	146	43.6	61	36.7	207	41.3	
Ebeveyn, sağlık personeli, magazin dergileri	70	20.9	25	15.1	95	19.0	
Okuldaki ders	66	19.7	20	12.0	86	17.2	
Kitap broşür	36	10.7	30	18.1	66	13.2	
Arkadaş	17	5.1	30	18.1	47	9.4	

Tablo 4. CYBH korunmak için yapılması gerekenler hakkında öğrencilerin görüşleri

CYBH korunmak için yapılması gerekenler	Sayı	%
Hastalığı bulaştırma ihtimali olan riskli kişilerle ilişkiye girmemek	380	31.9
Kondom kullanmak	375	31.5
Tek eşlilik	375	31.5
Kimseyle cinsel ilişki kurmamak	44	3.9
Gebeliği önleyici hap kullanmak	15	1.2
Toplam*	1189	100

*Birden fazla cevap verme hakkı tanınmıştır.

Tablo 5. Öğrencilerin CYBH açısından yüksek risk gruplarını bilme durumları

CYBH açısından risk grupları	Sayı	%
Hayat kadınları	477	33.3
Birden fazla kişi ile ilişki kuranlar	415	28.9
Eşcinseller	248	17.3
Aktif cinsel yaşamı olan gençler	191	13.4
Uyuşturucu bağımlıları	102	7.1
Toplam*	1433	100

*Birden fazla cevap verme hakkı tanınmıştır.

CYBH belirtilerinden dış cinsel organlarda yara, kasık ağrısı, adet düzensizliği, iktidarsızlık, dış cinsel organlarda kaşıntı ve kasıklarda şişlik belirtilerini bilme durumu istatistiksel olarak anlamlı bir fark yaratmamıştır ($p>0.05$). CYBH belirtisini idrar yapmada güçlük/yanma olarak belirten kız öğrencilerin oranı %69, erkek öğrencilerin oranı ise %51.4'tür. CYBH belirtisini idrar yapmada güçlük, idrar yaparken yanma olarak belirten kız öğrencilerin oranı, erkek öğrencilere göre istatistiksel olarak anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur ($p<0.05$) (Tablo 3).

CYBH belirtisini akıntı olarak belirten kız öğrencilerin oranı %33.1, erkek öğrencilerin oranı ise %50.7'dir. CYBH belirtisini akıntı olarak belirten erkek öğrencilerin oranı, kız öğrencilere göre istatistiksel olarak anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur ($p<0.05$) (Tablo 3).

Öğrencilerin CYBH konusundaki bilgilerini sırasıyla radyo-TV'den (%41.3), ebeveyn, sağlık personeli ve magazin dergilerinden (%19), okuldaki derslerinden (%17.2), kitap-broşürden (%13.2) ve arkadaşlarından (%9.4) edindikleri görülmüştür (Tablo 3).

Öğrencilere CYBH'dan korunmak için yapılması gerekenler sorulduğunda; öğrencilerin %31.9'u hastalığı bulaştırma ihtimali olan riskli kişilerle ilişkiye girmemek, %31.5'i kondom kullanmak ve tek eşliliği, %3.9'u kimseyle cinsel ilişki kurmamak, %1.2'si ise gebeliği önleyici hap kullanmak olarak belirtmişlerdir (Tablo 4).

Öğrencilere CYBH bakımından en fazla risk altında olan gruplar sorulduğunda, öğrencilerin %33.3'ü hayat kadınlarını, %28.9'u birden fazla kişi ile ilişki kuranları ve CYBH bakımından en az (%7.1) risk altında olan grup olarak ise uyuşturucu bağımlılarını belirtmişlerdir (Tablo 5).

TARTI MA

DSÖ'nün 21. yüzyılda ulaşmayı amaçladığı 21 sağlıklı hedefi listesinin başında yer alan sağlıklı yaşam ve gençlerin sağlıklı gelişmesi yer almaktadır (19). Yine 2000-2005 yılları için geliştirilen 8. kalkınma planının öncelikleri arasında, artan genç nüfusun eğitim ve sağlık gereksinimlerinin karşılanması için önlem alınması belirtilmiştir. Cinsel sağlık, "CYBH ve HIV/AIDS" başlıklı 5. bölümünde erken yaşta başlayan cinsel sağlık eğitiminin sağlıklı gelişme süreci ve riskli davranışların önlenmesi açısından daha etkin olacağı vurgulanmaktadır (20).

CYBH'lar ile ilgili bilgi düzeyini araştıran bir çalışmada katılımcıların CYBH ile ilgili genel olarak bilgi sahibi olduğu, fakat bazı konuları yanlış bildiği veya fikir sahibi olmadığı görülmüştür (10). Özdemir ve ark. (18), üniversite öğrencileri ile yaptığı bir çalışmada öğrencilerin %60'ının CYBH konusunda bilgisi olmadığını ve %77'sinin bu konuda bilgi edinme ihtiyacı duyduğunu belirtmiştir. Demir (21)'in yaptığı bir çalışmada ise CYBH hakkında bilgi/eğitim eksikliği olduğu düşünülen kişilerin oranının %53,9 olduğu belirlenmiştir. Yine özel bir üniversitede okuyan öğrencilerin %59'unun cinsel sağlıkla ilgili daha önceden bilgi aldıkları ve %81,9'unun ise üniversite yaşamında cinsel sağlıkla ilgili bilgi verilmesini istedikleri belirlenmiştir (7).

Bu çalışmada, öğrencilerin toplamda %70,1'inin CYBH ile ilgili bilgi düzeylerini yeterli bulmadıkları, özellikle de sağlıkla ilgili olmayan okullara devam eden öğrencilerde bu oranın daha yüksek olduğu (%84,1) görülmektedir. Öğrencilerin %62,7'sinin CYBH konusunda bilgi almak istedikleri belirlenmiştir (Tablo 1). Bu bulgu yapılan çalışmada sonuçları ile benzerlik göstermektedir. Türkiye'de yapılmış olan araştırmalar gençlerin cinsel sağlıkla ilgili bilgisinin yetersiz olduğunu; bu konularda bilgi ve eğitim

almaya istekli olduklarını göstermektedir (10,17,18). Yine sa lıkla ilgili olan okulların müfredat programlarında CYBH konusunda bilgi edinilen derslerin olması ve buna ba lı olarak ö rencilerin kendilerini CYBH hakkında yeterli bilgiye sahip olduklarını hissetmeleri, bu konuda e itim alma isteklerini etkileyebilece i dü ünülmektedir. Çalı mada, ö rencilerin en fazla (%71.2) CYBH hakkında bilgi verilmesi gerekti ini dü ündükleri saptanmı tır (Tablo 1). Pınar ve ark. (7) yaptı ı çalı mada da ö rencilerin ço unun (%88.5) CYBH hakkında bilgilenmek istedi i görülmektedir. Yapılan anketin, CYBH hakkında olması ö rencilerin bu soruya verece i cevabı etkileyebilece i dü ünülmektedir. CYBH konusunda yeterli bilgisi olmayan bireylerin hastalıklara yakalanma ve yayma riskinin yüksek oldu u dü ünülerek ö rencilerin CYBH konusunda bilgilendirilmesi önemlidir.

Yaman Efe (26)'nin üniversite son sınıf ö rencileri üzerinde yaptı ı çalı ma, Ekuklu (27)'nin Trakya üniversitesinde ö renim gören tıp fakültesi ö rencileri ile yaptı ı ve Özdemir ve ark. (18)'nin Cumhuriyet üniversitesi ö rencileri ile yaptıkları çalı malarda, CYBH'dan AIDS'in isim olarak en fazla bilindi i, ancak sifiliz, gonore ve hepatitin çok az bilindi i saptanmı tır. Beyda (17)'in Sa lık Yüksekokulu ö rencileri ile yaptı ı çalı mada da ö rencilerin AIDS'le ilgili bilgilerinin iyi düzeyde oldu u saptanmı tır.

Ö renciler CYBH'den isim olarak en yüksek oranda AIDS'i belirtmi lerdir. HPV, ankroid ve vajinit ise isim olarak en dü ük oranda ifade edilen CYBH olmu tur (Tablo 2). Ara tırma bulguları, bu çalı malarla benzerlik göstermektedir. AIDS'in ölümcül olması ve güncel olarak kitle ileti im araçlarında daha fazla yer alması, bunun önemli bir nedenidir.

Özalp ve ark. (22) çalı malarında ö rencilerin CYBH hakkında bilgiyi %33.8 oranında gazete ve kitaplardan, %2.4 oranında da danı ma merkezinden aldıkları saptanmı tır. Güler ve ark. (23) çalı malarında, ö rencilerin bilgi aldıkları kaynaklar arasında ilk sırayı radyo ve televizyonun aldı nı, yine Özdemir ve ark. (18), televizyondan (%27) ö rendiklerini saptamı lar. Kenya üniversitesi ö rencileri üzerinde yapılan bir çalı mada ise ö rencilerin ilk bilgiyi %39.6 oranı ile TV ve kitaplardan ö rendikleri, %16.8 oranında ise ö retmenlerinden ö rendikleri ortaya çıkmaktadır. Ailenin ise bu bilgilendirmede çok küçük bir paya sahip oldu u görülmektedir (24). Çalı mada ö rencilerin CYBH hakkında bilgilerini daha çok radyo-TV'den aldıkları belirlenmi tir (Tablo 3). CYBH ile ilgili bilgiyi ö rencilerin televizyondan almı olmaları, cinsellik ile ilgili konuların aile içinde rahat bir ekilde konu ulmadı ı ve cinsel e itimde medyanın etkin oldu unu göstermektedir. Toplum üzerinde do rudan etkisi olan medya, özellikle görsel medya bir seksüel cazibe modeli yaratmakta, ancak cinselli in bazı olumsuz sonuçlarına yer vermeme ve bu haliyle iyi bir bilgi kayna ı olmamaktadır. Cinsel içerikli programlarda olumlu mesajlar verildi inde, medya hem bilgi kayna ı olma hem de olumlu davranı lar geli tirme açısından etkili olabilir (25).

Karaköse ve Aydın (10)'in çalı masında genç erkeklerin CYBH ile ilgili genel olarak bilgi sahibi oldu u, fakat bazı

konuları yanlı bildi i ve ya fikir sahibi olmadı ı, %53.1'inin ise cinsel ili ki sırasında kondom kullandı ı saptanmı tır. Pınar ve ark. (7) da ö rencilerin %23.8'inin CYBH'ların belirtilerini (genital bölgede yara-si il, akıntı, a rı ve yanma, halsizlik, zayıflama, ate), %76.2'sinin CYBH'dan korunma yollarını bildikleri (tek e lilik, kondom kullanımı, sık kontrole gitme, hijyen) saptanmı tır. Kırmızıtoprak (28), evli olmayan gençlerin %28'inin devam eden cinsel aktivitelerinde hiçbir yöntem kullanmadı nı, %11.8'inin geleneksel yöntem kullandıklarını ve %53.8'inin modern korunma yöntemlerinden birini kullandı nı ifade etmi tir. Demir (21)'in evlenme a masındaki bireylerle yaptı ı çalı masında, CYBH'dan korunmada %92.5'inin prezervatif, %10.1'inin tek ki i ile cinsel ili kide bulunmanın önerildi i bulunmu tur. Filiz ve ark. (29) tarafından denizcilik yüksekokulu son sınıf ö rencileri arasında yapılan bir çalı mada, CYBH'dan korunma yöntemi olarak ö rencilerin %71'inin prezervatif yanıtını verdikleri görülmü tür. Bu ara tırma, ö rencilerin CYBH belirtilerinden en fazla adet düzensizli i, iktidarsızlı ı ve dı cinsel organlarda yarayı bildi ini göstermi tir (Tablo 3). Ö renciler CYBH'dan korunmak için hastalı ı bula tırma ihtimali olan riskli ki ilerle ili kiye girilmemesini (%31.9) kondom kullanılmasını ve tek e lili i (%31.5) çözüm olarak ö ne sürmü leridir (Tablo 4). Ara tırma bulguları, bu çalı malarla benzerlik göstermektedir. Çalı mada ö rencilerin büyük bir kısmının CHBH'lardan korunma yöntemlerini bilmeleri, sa lıklarını korumak için olumlu bir bulgudur.

Ö rencilerin risk gruplarını bilme durumu de erlendirildi inde, büyük oranda risk gruplarını bildikleri bulunmu tur (Tablo 5). Ö rencilerin genç ya ta olmaları, sık e de i tirmeleri ve birden fazla e gibi riskli davranı lar nedeniyle bu risk gruplarının içinde yer aldıkları bilinen bir gerçektir. Bu nedenle bunun bilincinde olmaları sevindiricidir. Sabancı (30)'nin Balıkesir'de lise ö rencileri üzerinde yaptı ı çalı mada ve Karanfilci (31)'nin GATA'da ö renim gören üniversite ö rencileriyle yaptı ı çalı mada da risk grupları yüksek düzeyde bilinmi tir. Bulgularımız, bu çalı malarla benzerlik göstermektedir.

SONUÇ VE ÖNER LER

Çalı mamıza göre üniversite ö rencilerinin büyük bir kısmının CYBH konusunda bilgi sahibi oldu u, fakat daha çok medyadan bilgi aldıkları ve sa lık dı ndaki ö rencilerin bilgi düzeylerinin yetersiz oldu u sonucuna varılmı tır. Özellikle sa lık dı ndaki ö rencilerin CYBH konusunda e itim almaya istekli oldukları da dikkati çekmi tir. Bu nedenle, cinsel e itimin ça da e itimin bir parçası olması ve üniversite ö rencilerine yönelik düzenli olarak CYBH hakkında sürekli e itim programı olu turulması önerilmektedir.

KAYNAKLAR

1. Pekcan H. Adolesans (Delikanlılık) sa lı ı. Bertan M, Güler Ç, editör. Halk sa lı ı temel bilgiler. 2. Baskı. Ankara: Güne Kitabevi; 1997. s. 189-94.

2. Görak G, Kavaklı A, Altun E. Kız ve Erkek Adölesanların Sa lık Sorunlarının Belirlenmesi. .Ü. Tıp Fakültesi 14. Kurultayı; 1998; stanbul.
3. Erefe . Halk Sa lı ı Hem ireli i El Kitabı. 1. Baskı. stanbul: Birlik Ofset; 1998.
4. Ba er M. Adölesan cinselli i ve gebelik. Cumhuriyet Üniversitesi Hem irelik Dergisi. 2000; 4(1): 50-4.
5. Özcebe H. Birinci basamakta adölesan sorunlara yakla ım. Sted. 2004; 11(10): 374.
6. Nalbant H, Bulut A. Gençler ve üreme sa lı ı. Aktüel Tıp Dergisi. 2001; 6(1): 30-6.
7. Pınar G, Do an N, Ökdem , Öksüz E. Özel bir üniversitede okuyan ö rencilerin cinsel sa lıkla ilgili bilgi tutum ve davranı ları. Tıp Ara tırmaları Dergisi. 2009; 7(2): 105-13.
8. Çok F, Gray LA, Ersever H. Turkish university students, sexual behaviour, knowledge, attitudes and perceptions of risk related to HIV/AIDS. Culture, Health and Sexuality. 2001; 3(1): 81-9.
9. WHO. Definitions and indicator in family planning, maternal and child-reproductive health. Copenhagen: Family and Reproductive Health European Regional Office; 2005.
10. Karaköse A, Aydın S. Genç erkeklerin cinsel yolla bula an hastalıklar hakkındaki bilgi düzeyinin incelenmesi. Yeni Üroloji Dergisi. 2011; 6(1): 31-7.
11. Han AC, Alpaslan BM, Kılıç S, Hasde M, Bakır B. Genç eri kin erkeklerin cinsel yolla bula an hastalıklar konusunda bilgi düzeyleri. TSK Koruyucu Hekimlik Bülteni. 2005; 4(1): 16-24.
12. Bearinger LH, Sieving RE, Ferguson J, Sharma V. Global perspectives on the sexual and reproductive health of adolescents: patterns, prevention and potential. Lancet. 2007; 7(369): 1220-31.
13. Sezgin B, Akın A. Adölesan dönemi üreme sa lı ı. Sa lık ve Toplum Dergisi. 1998; 8(3-4): 27-32.
14. Zarakolu P, Sakızlıgil B, Cakır B, Unal S. The point prevalence of gonorrhoea among registered sex workers in Ankara, Turkey. International Journal of STD and AIDS. 2002; 13(1): 52.
15. Agacfidan A, Moncada J, Aydın D, Onel M, Alp T, Isik N, et al. Prevalance of Chlamydia trachomatis and Neisseria gonorrhoeae in Turkey among men with urethritis. Sex Transm Dis. 2001; 28(11): 630-2.
16. Ortaylı N, Sahip Y, Amca B, Say L, Sahip N, Aydın D. Curable sexually transmitted infections among the clientele of a family planning clinic in Istanbul, Turkey. Sex Transm Dis. 2001; 28(1): 58-61.
17. Beyda KD. Sa lık Yüksekokulunda ö renim gören bir grup üniversite ö rencisinin HIV/AIDS konusundaki bilgi düzeyleri. TSK Koruyucu Hekimlik Bülteni. 2007; 6(1): 59-68.
18. Özdemir L, Ayvaz A, Poyraz Ö. Cumhuriyet Üniversitesi Ö rencilerinin cinsel yolla bula an hastalıklar konusundaki bilgi düzeyleri. Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi. 2003; 25(1): 10-4.
19. Erci B, Aydın Avcı , Hacıalio lu N, Kılıç D, Tanrıverdi G. 21. Yüzyılda herkes için sa lık yirmi bir hedef. Erci B, editör. Halk sa lı ı hem ireli i. Ankara: Göktu Yayıncılık; 2009. s.17.
20. Bulut A, Ortaylı N. Bir ara tırmanın dü ündürdükleri: cinsel sa lık ama nasıl? Sted Dergisi. 2004; 13(2): 60-3.
21. Demir A. Evlenme a amasındaki bireylerin cinsel yolla bula an hastalıklar, aile planlaması yöntemleri ve bebek bakımı hakkındaki bilgi düzeylerinin de erlendirilmesi [Tıpta Uzmanlık Tezi]. Edirne: Trakya Üniversitesi Tıp Fakültesi Aile Hekimliği Anabilim Dalı; 2013.
22. Özalp S, Tanır HM, Ilgın H, Karata A, Ilgın B. Eski ehir Osmangazi Üniversitesi tıp ve mühendislik fakültesi ö rencilerinin cinsel yolla bula an hastalıklar ve aile planlaması konusundaki bilgi ve tutumlarının de erlendirilmesi. Düzce Tıp Dergisi. 2012; 14(3): 18-21.
23. Güler N, Bekar M, Ulusoy H. Lise ö rencilerinin HIV/AIDS konusundaki bilgi düzeylerinin belirlenmesi. HIV/AIDS Dergisi. 2004; 7(3): 87-91.
24. Mafany NM, Mati JK, Nasah BT. Knowledge of and attitudes towards sexually transmitted diseases among secondary school students in Fako District Cameroon. East African Medical Journal. 1990; 67(10): 706-11.
25. Özkan H. Üniversite gençli inin aile planlaması ve cinsel yolla bula an hastalıklardan korunmaya ili kin yakla ımları [Yüksek Lisans Tezi]. stanbul: stanbul Üniversitesi Sa lık Bilimleri Enstitüsü; 1994.
26. Yaman Efe . Üniversite son sınıf ö rencilerinin cinsel yolla bula an hastalıklar konusunda bilgi ve davranı ları [Yüksek Lisans Tezi]. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sa lık Bilimleri Enstitüsü; 2003.
27. Ekuklu G, Tu rul H, Gül H, Eskioçak M, Saltık A. Trakya üniversitesi tıp fakültesi ö rencilerinin HIV/AIDS konusundaki bilgi tutumları ve 1996'dan bu yana de i imi. HIV/AIDS. 2004; 7(4): 139-40.
28. Kırmızıtoprak E. Gençlerin cinsel yolla bula an hastalıklar ve güvenli cinsel ya am konusunda bilgi ve davranı larına akran e itiminin etkisi [Yüksek Lisans Tezi]. anlurfa: Harran Üniversitesi Sa lık Bilimleri Enstitüsü; 2007.
29. Filiz TM, Topallı R, Topsever P, Görpelio lu S. Karamürsel Denizcilik Yüksekokulu son sınıf ö rencilerinin cinsel yolla bula an hastalıklar hakkında bilgileri, tutumları ve cinsel davranı ları. Türkiye Klinikleri J MedSci. 2004; 24(4): 345-9.
30. Sabancı M. Balıkesir'deki dört genel lisedeki ikinci sınıf ö rencilerinin üreme sa lı ı bilgileri ve cinsel ya ama ili kin bazı yakla ımlarının saptanması [Yüksek Lisans Tezi]. Ankara: Ankara Üniversitesi Sa lık Bilimleri Enstitüsü; 2004.
31. Karanfilci H. Gülhane askeri tıp akademisinde sa lık astsubayı hazırlama okulu ve hem irelik yüksekokulu son sınıf ö rencilerinin cinsel yolla bulasan hastalıklar hakkındaki bilgi düzeylerinin ölçülmesi [Yüksek Lisans Tezi]. Ankara: Ankara Üniversitesi Sa lık Bilimleri Enstitüsü; 1998.